

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/3216/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.IV.10.014/2024/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Bende Tamás Ádám ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott Mfv.IV.10.014/2024/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és a megsemmisítését kérte az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott iratok szerint a következő.
- [3] Az indítványozó 2006 óta vezető térségi tervező munkakörben állt egy Kft. (a továbbiakban: munkáltató), illetve jogelődje alkalmazásában. Munkaköri feladata volt a területfejlesztési és területrendezési tervek elkészítése, szakmai egyeztetések előkészítése, vezetése. Tervezői munkájának a külsős partnerekkel, helyi érdekeltekkel és szakemberekkel való kapcsolattartás, egyeztetés is a részét képezte. 2006-tól a Balaton térség tervezője, témafelelőse volt.
- [4] A munkáltató – amelynek a tulajdonosa a Magyar Állam, a tulajdonosi jogok gyakorlója pedig ebben az időszakban a Miniszterelnökség volt – egyik feladata a jogszabálytervezet-veleményezés. Elvárás volt a cégnél, hogy a cég álláspontjaként nem közölhető olyan álláspont, amely nincs összhangban a Miniszterelnökség Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkársága álláspontjával, és az indítványozó figyelmét 2020-ban külön is felhívták a körültekintő kommunikáció fontosságára, valamint arra, hogy a munkavállalók szakmai megnyilvánulásait a kívülállók a munkáltatója álláspontjaként értelmezhetik.

- [5] 2021 márciusában nyilvánosságra hoztak az Országgyűlés honlapján egy olyan törvényjavaslatot, amelyet korábban a munkáltató készített elő, illetve véleményezett. Az indítványozó először a cégen belül jelezte a kérdéseit és a kételyeit, majd a hivatali címéről 72, a Balaton parti tervezéssel érintett külsős címzettnek is küldött egy elektronikus levelet, amelyben szakmai kérdéseket fogalmazott meg a jogszabálmódosítással kapcsolatban, és bennefoglalt módon bizonyos problémákra, hiányosságokra, lehetséges negatív következményekre is felhívta a figyelmet. A munkáltató másnap azonnali hatállyal megszüntette a munkaviszonyát.
- [6] Az elsőfokú bíróság elutasította az indítványozó keresetét, megállapítva, hogy az indítványozó magatartása oly mértékben rengette meg a munkaviszony alapját képező bizalmat, ami jogszerűen megalapozza az azonnali hatályú felmondást. Az indítványozó levele mindemellett alkalmas volt a munkáltató jóhírnevének, jogos gazdasági érdekének csorbítására is.
- [7] A másodfokú bíróság a véleménynyilvánításhoz való jogra alapított ítéletében a munkaviszony jogellenes megszüntetését állapította meg.
- [8] A Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott Mfv.IV.10.014/2024/5. számú ítéletével a másodfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A kúriai döntés a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 8. § (3) bekezdésére hivatkozott, amely szerint a munkavállaló véleménynyilvánításhoz való jogát a munkáltató jó hírnevét, jogos gazdasági és szervezeti érdekeit súlyosan sértő vagy veszélyeztető módon nem gyakorolhatja. A Kúria rámutatott, hogy az indítványozó által munkavállalóként a munkaszervezeten kívüliek felé kifejtett, a munkaszervezeten belül egyébként nem egyeztetett vélemény – amely nem magánéleti vélemény volt – közvetetten alkalmas volt a tulajdonosi jogokat gyakorló Miniszterelnökségre és az állam jogalkotási feladatainak megítélésére is. Nem tartalmazott ugyan trágár, vulgáris, becsületsértő kifejezéseket, de az abban használt kifejezések egyértelműen azt a látszatot keltik, hogy az előkészítő és véleményező munkáltató alkalmazottja nem ért egyet az előterjesztett törvénytervezettel, annak szakmaiságát és egyes rendelkezései indokoltságát megkérdőjelezi. A kritika alkalmas volt a munkáltató és az előterjesztő kormányzati szerv szakértelmének, így jóhírnevének veszélyeztetésére, ezért az indítványozó a munkaviszonyából származó lényeges és vétkes kötelezettségszegésének súlya jelentős mértékű volt. Mivel az indítványozó tudatában volt annak, hogy a szervezeten kívül álló személyekkel és intézményekkel szemben nem képviselhet az munkáltatóétól eltérő álláspontot, tőle – azon túl is, hogy megfelelő gondosság tanúsítása esetében a szakmai felvetésekre történő belső válaszadást meg kellett volna várnia – egyértelműen elvárható volt, hogy szakmai véleményét a munkáltató feladatkörét is érintő jogszabálytervezettel szemben kívülálló számára csak a munkáltatóval történt egyeztetést követően fejtse ki. Az indítványozó tehát a Kúria ítélete szerint magatartásával megszegte a munkáltató egyértelmű, a külső

személyekkel folytatott kommunikációval kapcsolatos elvárását, amely objektíve alkalmas volt arra, hogy a munkáltatóban a munkavállaló irányában fennálló és szükséges bizalmat megingassa [Mt. 52. § (1) bekezdés c) és d) pont]. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a Kúria ítélete szerint, hogy a munkáltató rossz színben való feltüntetésére vonatkozó szándékosság ugyan nem volt megállapítható, de a magatartás súlyos gondatlanságát a rendelkezésre álló adatok egyértelműen alátámasztották. Valamennyi munkaszervezetben elvárás, hogy a munkavállaló lojalitást tanúsítson a munkáltatóval szemben, az ott tudomására jutott értesítéseket, belső problémákat ne tárja a munkaviszonyon kívül álló személyek vagy szervezetek felé. Az adott esetben az indítványozónak nem volt alapvető érdeke szakmai véleményének külső résztvevő személyek számára történő közlése anélkül, hogy az általa felvetett problémákat saját felettségeivel előzetesen megtárgyalta volna. Az indítványozó magatartása objektíve alátámasztotta a bizalomvesztést is, így a vele közölt azonnali hatályú felmondás nem volt jogszabálysértő.

- [9] 2. Az indítványozó az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének megsértésére alapított alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a 14/2017. (VI. 30.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh.) hivatkozik, amely szerint a munkavállaló véleménynyilvánítási jogának korlátozása esetében értékelni kell a szóban forgó közlés közéleti és szakmai kötődését (1), a közlés ténybeli kötődését, illetve értékítélet jellegét (2), azt, hogy a közlés okozott-e hátrányt, vagy kedvezőtlenül hatott-e a munkáltató megítélésére (3), a vélemény szabadságával élő jóhiszeműségét (4), illetve mindehhez képest a véleménynyilvánítás miatt alkalmazott munkáltatói intézkedés súlyát (5) (Indokolás [34]). Ezeket a követelményeket az indítványozó szerint a Kúria nem vizsgálta. A vitatott közlés szakmai jellegű volt, de egy nyilvánosan közzétett jogszabálytervezet megvitatása – azzal kapcsolatban szakmai diskurzus kezdeményezése – közéleti kérdés is. Az indítványozó levelében írtak a bíróságok szerint is értékítéletnek, kritikának minősülnek, azonban a jó hírnév sérelme csak tényállítással valósítható meg, véleménynyilvánítással nem (Kúria Pfv. 20.759/2019/3. számú ítélet). Nincs semmilyen arra vonatkozó adat, hogy a közlés a munkáltató számára hátrányt okozott volna, a megítélését kedvezőtlenül befolyásolta volna. Az indítványozó jóhiszemű volt a közlés megtételekor, szakmai proaktivitás, tájékozódási, tájékoztatási, jobbító, nem pedig ártó szándék vezérelte. Ehhez képest a munkáltató – az indítványozó szerint a Miniszterelnökség felhívására – azonnal a lehető legsúlyosabb intézkedést alkalmazta, és mivel az indítványozó munkaköre rendkívül speciális, azóta sem tudott a pályán elhelyezkedni. Az indítványozó azt állítja, a Kúria a véleménynyilvánítási szabadságot korlátozó szabályt [Mt. 8. § (3) bekezdés] tágan értelmezte, mert lényegében azt mondta ki, hogy az nem csupán a munkáltatóra terjed ki, hanem a munkáltató tekintetében tulajdonosi jogokat gyakorló szerv, hovatovább az állam tekintetében is szűkebb a véleménynyilvánítási szabadság.

- [10] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [11] 3.1. A támadott kúriai ítélet az indítványban írtak szerint 2024. május 15-én került kézbesítésre az indítványozó jogi képviselője számára, a panaszt pedig 2024. július 13-án, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be. A támadott, felülvizsgálati jogkörben hozott kúriai ítélet alkotmányjogi panasszal támadható, a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítették, az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és az eljárásban felperesként való részvételére tekintettel érintettnek is minősül. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményét teljesíti.
- [12] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [13] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése által biztosított jog tartalmát érintően [a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3325/2024. (VII. 29.) AB határozat], és a véleménynyilvánítás szabadságának a munkajogi jogviszonnyal való összefüggését is vizsgálta már az Abh.-ban. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést ezért az ügy nem vet fel.
- [14] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét illeti, az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [15] Egyrészt megállapítható, hogy a Kúria támadott, Mfv.IV.10.014/2024/5. számú ítéletében hivatkozott az Abh.-ra, és az ítéletben lényegét tekintve megjelennek az Abh.-ban írt vizsgálati szempontok.
- [16] Másrészt jelentősége van annak, hogy a munkaügyi jogvita során a bíróság által megállapított tényállás szerint szakmai típusú közlésről volt szó: a szóban forgó kijelentések szorosan kapcsolódtak a munkáltató tevékenységéhez és az indítványozó munkaviszonyához, kérdéseit és aggályait pedig az indítványozó – saját bevallása szerint is szakmai proaktivitás keretében, tájékoztató, tájékoztatási céllal, nem pedig közéleti vita kezdeményezése céljából – küldte el a külsős szakmai partnereknek a hivatali e-mail címéről. Az Abh. értelmében a munkáltató érdekszférájába tartozó szakmai jellegű közlések védelme nem azonos a véleménynyilvánítási szabadság kiemelt oltalmát élvező közéleti közlések védelmével (Indokolás [40]).
- [17] Harmadrészt a 3029/2020. (II. 10.) AB végzésbe foglaltak alapján (Indokolás [14]) jelen ügyben is fontos körülmény, hogy a felmondásra nem önmagában az indítványozó (szakmai) véleménynyilvánítása miatt, hanem a körülmények együttes értékelése alapján került sor. A Kúria a döntése során figyelembe vette, hogy a közlés egy, a munkáltató által korábban előkészített és véleményezett jogszabálytervezetet érintett;

a felmondás indokául szolgáló elektronikus levelet az indítványozó a munkaszervezeten belüli egyeztetés befejeződése – a felettesei reakciójának bevárása – nélkül küldte el kívülálló számára; a hivatali e-mail cím használata pedig téves benyomást kelthetett a címzettekben a munkáltató szakmai véleményét illetően (illetve kívülállókra nem tartozó belső szakmai vitákra engedett következtetni). Jelentőséget tulajdonított a bíróság emellett annak is, hogy az indítványozó figyelmét korábban felhívták a körültekintő kommunikáció fontosságára és a munkaviszony keretében a munkáltató szakmai álláspontja képviselőjére vonatkozó munkavállalói kötelezettségre.

- [18] Figyelembe véve tehát az ügy egyedi körülményeit, az indítványba foglalt érvek ebben a konkrét esetben nem elegendők a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megalapozására az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével – a szabad véleménynyilvánításhoz való joggal – kapcsolatban.
- [19] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)-(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2025. március 18.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró